

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : บทบาทกรรมรถไฟหลวงในด้านความมั่นคงของรัฐสยาม
 ชื่อผู้เขียน : นางสาวจิรพร สาระพันธ์
 ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชา : รัฐศาสตร์
 ปีการศึกษา : 2547

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์ ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์สุรพันธ์ ทับสุวรรณ
3. รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล ราชภัณฑารักษ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง “บทบาทกรรมรถไฟหลวงในด้านความมั่นคงของรัฐสยาม” นี้ เป็นการศึกษาเพื่อค้นหาถึงประเด็นและข้อมูลเกี่ยวกับการที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ที่ทรงมีพระบรมราชโองการให้กำเนิดกรรมรถไฟหลวงและก่อสร้างทางรถไฟเพื่อเป็นกลไกในการป้องกันรักษาความมั่นคงของรัฐสยาม โดยความเจริญรุ่งเรืองอันเนื่องมาจากการคมนาคมขนส่งสินค้า ค้าขายโดยทางรถไฟ เป็นผลพลอยได้จากการป้องกันรักษาความมั่นคงของรัฐสยาม โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร และสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า

1. ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 นั้น รัฐสยามอยู่ในช่วงของการประสบภัยคุกคามจากการล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก รัฐสยามในสมัยนั้นมีการปกครองเป็นลักษณะกระจายอำนาจ โดยการส่งตัวแทนออกไปปกครอง ประชาชนมีการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ มีจิตใจโน้มเอียงไปยังชาติใกล้เคียง เพื่อเป็นการรวมศูนย์อำนาจในการปกครอง เชื่อมขอบขัณฑสีมาและรักษาอำนาจ อันเป็นเอกราชของสยาม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 จึงใช้กรรมรถไฟหลวงเป็นกลไกในการรักษาความมั่นคงของรัฐสยาม

2. เมื่อมีพระบรมราชโองการให้กำเนิดกรรมรถไฟหลวง มีการก่อสร้างทางรถไฟ ก่อให้เกิดการบุกเบิกพื้นที่ที่ทุรกันดาร รกร้างว่างเปล่า การเพาะปลูก การค้าขาย การขนส่งสินค้า การเดินทางและการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากการเกิดขึ้นของกรรมรถไฟหลวง ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนทรัพย์สินสมบัติของสยามประเทศให้มากยิ่งขึ้น

ABSTRACT

TE 164068

Thesis Title : The Role of the Royal State Railway on the
Security of Siamese State

Student's Name : Miss Chiraporn Sawaphan

Degree Sought : Master of Arts

Major : Political Science

Academic Year : 2004

Advisory Committee :

1. Asst. Prof. Wuthisak Lapcharoensap Chairperson
2. Assoc. Prof. Suraphun Tupsuwan
3. Assoc. Prof. Dr. Suraphol Rajbhandaraks

This research, titled "The Role of the Royal State Railway on the Security of Siamese State," has two main objectives. First, it is aimed to study the historical background leading to the royal command to establish the royal state railway of the kingdom. Second, this research tries to find out the real reason behind this move by King Rama 5th which, the researcher believes, is contrary to the conventional wisdom about the creation of Siamese state railway. This study hypothesizes that the establishment of the Royal State Railway fundamentally stemmed from security reasons at the high time of colonization. By studying various sources of documents, it is found that:

1. For the reason of national integration during King Rama 5th several delegations of Siamese officials were sent to remote areas adjacent to neighboring countries, which prompted his majesty to find alternative means of transportation.

2. As a result of the establishment of state railway, a vast area of waste lands were reclaimed by the Siamese state, leading to further development of the economy and, obviously, opening up alternative avenues for public transportation.